

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.“ TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT. 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, BELKÖZÉP-UTCA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Egyesüljünk. <i>Zéró.</i>	541
Szervezzük a tanyai tüzoltóságot. <i>Kiss Lajos.</i>	542
Formalizmus. <i>Monostori Károly.</i>	543
Tárcza:	
Hasznos és érdekes tudnivalók. <i>S.</i>	542
Kisbővebb szakközlemények	544
Irodalmi szemle:	
Külföldi lapokból. <i>S.</i>	544
Vegyes közlemények	544
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	545
Hirdetések	

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir.

udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (23.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Egyesüljünk!

Nem vagyunk türelmetlenek, mert tudjuk, hogy mindennek érne kell. Erőltetve, kéretlenül és kelletlenül nagy és fontos ügyeket nem lehet, vagy legalább nem tanácsos elintézni, mivel az így áthajszolt dolgok mindig tökéletlenek és többnyire bennük marad a bomlás csirája.

A magyar gazdaközönség mostanában a szó valódi értelmében ostrom alatt áll. Feltalálta valaki a honmentő igét, a melyet őseink különben már a honfoglaláskor ismertek és követtek, és most már minden felől csak ez harsog: *szövetkezzünk, szövetkezzünk!* . . .

Meg van tehát a régen ismert csodaszer, melynek használata mellett megifjodunk, megizmosodunk a nyomort és szegénységet kikaczagjuk, mert hiszen ha majd „szövetkezzünk“ megkezdődik hegyen völgyön a lakodalom.

Közdolgozókkal nem jó tréfát űzni, a népnek, a ki igazán rászorult a segítségre, nem szabad a szemébe port hinteni, nem szabad olyan ígérettel álmatni, a melyeknek beváltására képtelenek vagyunk és a melyek, ha beválthatnánk is, rájuk nézve sokkal kisebb értéket képviselnének a mai árfolyamnál.

A szegedi V-ik gazda-kongresszuson sok, mondjuk csak őszintén: tulságosan sok ideális, fellengős, (indokaiban dús, következtetéseiben ragyogó,) képekben gazdag elmefuttatást hallottunk, melyektől a legtöbb szegedi tanyásgazda (a kik közül szerencsére egyetlen egy sem hallgatta a honmentő igéket) megiszonyodnék.

Megiszonyodnék először azért, mert kizsaratott, kiszipolyozott, mindenki által elhagyatott és megcsalatott szerencsétlen páriának hihetné magát; másodsor azért, mert az orvosságot, melyet neki legjobb barátai, a birtokosok ajánlgatnak, olyan adagokban, olyan formában, a melyben ajánlják, nem tudná bevenni.

Lehet ugyan, hogy mi itt a vidéken rövidlátók, nagyzólok s talán kissé elbizakodottak is vagyunk és csak nagy képüsködünk, hihetetlen meséket mondunk azok-

ról a nagy és mindenképen fontos kérdésekről, melyek hazánkban nem annyira megoldásra, mint inkább rendezésre várnak, de bocsássa meg nekünk a magyarok Istene, mi mégis csak magyarok vagyunk és a magyar mezőgazdák sorsát a néppel egyetértve, az ő szokásait, igényeit, óhajlásait figyelembe véve szeretnénk rendezni. Aztán így is csak lassan, módjával, őszintén és igazán arra törekedve, hogy minden lépésből neki legyen haszna, vagyis úgy, hogy az előzetesen neki ígért előnyöket megkapja.

Mindezek mellett csak természetes, hogy mi nem tudjuk elképzelni azt a Magyarországot — az ő szabadságszerető és önállóan gondolkodó kisgazdáival, — a melyben minden élni és boldogulni akaró embernek legalább egy-egy hitel-, fogyasztó-, értékesítő-, biztosító-, állattenyésztő-, termelő- stb. stb. szövetkezet tagjává kellene lenni, még pedig bajor vagy német mintára olyan kötelezettséggel, hogy politikai jogait is úgy gyakorolja, amint azt a szövetkezetek központi szövetkezetéből tőle kívánni fogják.

Ez talán már mégis csak több lenne a soknál, pedig a jóból is megárt a sok. Itt az ideje kissé gondolkodni ezek felett, most a kezdet kezdetén, mert ha olyan irányban fejlődnek ezek az ügyek, a melyben Zalavármegye törvényhatósági bizottsága legközelebbi közgyűlésén a még majd alakítandó „Gazdák Biztosító Szövetkezeté“-nek a támogatásával jutott, hamarosan elkövetkezik az az idő, melyben azért fohászodik a kisgazda istenéhez, hogy védje őt jóakaróitól, az ellenségeivel majd maga is elbánik.

Nincsen semmi okunk kételkedni az alakulandó Gazdák Biztosító Szövetkezetének leendő nagy sikereiben és hasznos voltában, mi is őszintén óhajtuk létesülését, de hogy ukázszerű határozatokkal erőszakoltassék akár csak egyetlen községre is rá ennek támogatása, azt nem helyeselhetjük, sőt megengedhetőnek sem tartjuk. Hova vezetne ez, ha követőkre találna és ha a kormány ilyeneket megengedne?! Ez már nem szövetkezet alakítás,

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belkőzép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárúkkal**, u. m. **gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok, technical cikkek, kocsikenőcs, kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakkól.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

hanem örök időkre való besorozása, lefoglalása a községi és árva vagyonnak egy még majd megalakuló szövetkezet szolgálatára. Arra van példa hazánkban is, hogy valamely szervezett és kellő garanciákat nyújtó szövetkezet támogatására felhívják a községek figyelmét, de hogy olyan szövetkezet támogatása a melyik még majd lesz, egyenesen megrendeltetett volna, arra példát nem tudunk.

Elérkezett tehát az ostrom ideje, most már ha akar, ha nem, boldog lesz a magyar. Mi tagadás benne, mi ettől az erőszakos boldogítástól félünk és erre alapos okaink vannak. Unjuk a nagy dob örökös bűgását is, azt a dobost pedig a kit művészi ambíciója odáig ragad, hogy a dobot a megrepedésig döngeti, sajnáljuk.

A szövetkezetek létesítéséhez szerintünk sem ukáz, sem nagy dob nem szükséges, hanem igenis szükséges egy jó alapszabály, — ami úgy tetszik: az alakulandónak még nincsen — melyből mindenki megérthesse jogait és kötelességeit; szükséges néhány igazi önzetlen és dologértő ember, és végül szükséges, hogy a szövetkezetnek létesítéséből, mindenekelőtt a szövetkezeti tagok haszna és előnye önként kitűnjék. Szerintünk szükséges volna még az is, hogy minden alakítandó szövetkezet házaspótló legyen és ne akarjon azon a talajon aratni babérokat, a melyet mások évek során át verejtékkel műveltek. Ez azonban már csak ethikai kelléke a szövetkezet alakításának, a melyen ki-ki egyéni izlése

és felfogása szerint túl teheti magát. A jól megművelt talaj előnyeit különben minden gazda ismeri és ha valaki ilyenhez juthat, ilyenbe vetheti a kikölcsonzött jó magot, mindenesetre előnyös a helyzete és biztosak lehetnek kilátásai. A talaj megművelőit már megvetheti, nélkülözheti . . .

És most uraim, kiscgazdák, én is azt mondom, hogy egyesüljünk. Egyesüljünk önként annak a szövetkezetnek a táborába, a mely ezelőtt néhány évvel ukáz nélkül alakult és elismerést érdemlő buzgalommal, önfeláldozással szolgálta a gazdák ügyét, nem tiport el senkit alakulásakor, hanem kiállt a sikra úttörőnek és átszenvedte a méltatlan támadások özönét a nélkül, hogy a szövetkezeti ügy érdekeit egy pillanatra is kockáztatta volna.

Az „Orsz. Magyar Kölcsonös Biztosító Szövetkezetnek” újabban kiadott felhívását alább* közöljük és olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Zéró.

Szervezzük a tanyai tűzoltóságot.

A gazdaember végtelen sok ellenséggel áll szemben, melyeket megszámlálni, nyilván tartani igen nehéz volna. Míg gabonája a földben van; millió és millió rovar, futó és szárnyas állattal kell küzdenie, hogy nekije is maradjon valami.

Jöhet árvíz, mely elvetett növényeit gyökerestől elsodorja és csak hült helyet, sivár pusztaságot hagy maga után. — Jöhet jégeső, mely középen szakítja el a tele kalászt, rin-

* L: Vegyes rovat.

Szerk.

gató szarát s így középen szakítja el a gazda reményeit. Jöhet szélvész, mely földre tiporja, — fagy, mely megdermeszti a félig érett növényeket, — tartós meleg, melytől lázas lesz az édes anyaföld, kihál belőle minden tenyészet, hogy míg a szem ellát: kopár pusztaság látszik, — mintha a tatárjárás csak akkor lett volna azon a vidéken. De a legnagyobb réme, — mely ellen folyton küzd — a tűz.

És tekintettel arra, hogy a gazdának rengeteg vagyona fekszik megéghető tárgyokban — termények, épületek, felszerelésekben: méltán iszonyodhatik is ettől a pusztító elemtől, mely ha bekap valahová: nehéz onnan kiszorítani. Fokozza ezen tűztől félelmét még az a körülmény is: hogyha nem jó, — van elég rossz embere, a kik a gyújtogatás gondolatától sem iszonyodnak, hogy kenyéradójukon illetéknépen álljanak boszút, a ki őket jogosan megdorgálta, vagy elbocsátotta szolgálatukból.

Ezt mi tudjuk s úgy védekezünk ellene, hogy eléghető vagyonunkat valamely „Tűzkárbiztosító intézetnél” biztosítjuk s fizetünk tekintélyes összegeket ezért évről-évre. Nem lesz feltűnő az sem, ha azt mondom, hogy ebből az illető biztosító intézet húzza a legtöbb jövedelmet — övé az oroszlánrész, mert miként minden szentnek maga felé hajlik a keze: úgy a biztosító intézet becsülője is igyekszik saját előnyükre becsülni, illetve kevésre becsülni — a fölmerülő kárt. Így hát ez nem biztosít minket kellő mértékben a bekövetkező veszedelem ellen. Nekünk védelmünket nem a biztosító intézeteknél kell fölleljük; hanem ott, — hol a vész is bekövetkezik: otthonunkban, — saját tanyánkban. Ott kell tűzoltóságot szervezzünk, mely szükség esetén gyakorlott kezekkel oltalmazza meg javainkat.

A legtöbb tanya távol fekszik a város-

TÁRCZA.

Hasznos és érdekes tudnivalók.

— **A cukor élvezete** gyarapítja az izomzat munkaképességét. Turisták, kerékpárosok stb. régi tapasztalatból nagy túrok alkalmával cukrot fogyasztanak, hogy a megfeszített izom munkát jobban elbírák. Hasonló okokból adnak a lovaknak is cukrot. A cukornak ezt a fontos tulajdonságát tudományos kísérletekkel is megállapították Prantner és Stobwasser — Kiderült, hogy fokozottabb munkánál, kevés cukor élvezete a húgy kiválasztást csökkentette, tehát fehérjét takarított meg a szervezet számára. Ezen alapszik előnyös hatása.

— **A világ legrágább virágja.** Az Orchidea-tenyésztés Angliában rendkívül nagy divat. Eddigél, mintegy 4000 faj van, de számuk folyton gyarapodik. Egy „aranykirálynő”-nek nevezett változatért újabban 3300 márkát, egy másikért 3000 márkát fizettek. Egy virágkedvelő nemrég egy Cyripedium-fajt 10,500 márkáért vett meg. Az óriási árakért vannak aztán specialis orchidea-tolvajok, épp úgy, mint gyémánt-tolvajok.

— **A tiszta méznek** egyetlen családban sem volna szabad hiányzani, főleg ott, a hol

gyermeknek vannak. A torok különböző megbetegedéseinek kitűnő szolgálatot tesz. — Egy liter tejet $\frac{1}{2}$ kg. mézzel felfőzve vagy hársfa-, bodzafa-virág-tea mézzel édesítve a legjótékonyabban hat. — Fődolog, hogy ilyen betegségeknel a mézet ne fogyasztsák természetes minőségében, mert felfőve folyadékkal sokkal enyhébb hatású. Erős szellemi munkával foglalkozók jól teszik, ha lefekvés előtt egy kanál mézet esznek meg.

— **Foltokat fekete selyem ruhából** a következő módon lehet eltávolítani: 500 gr. mézet 50 gr. fehér szappannal kevernek s még 12 decziliter erős borszeszt (spiritus) adnak hozzá s az egészet jól összekeverik. A szövetben a foltot hideg vízzel megnedvesítik, aztán a keverékbe mártott lágy kefével bedörzsölik, végül tiszta vízzel utánmossák s (a vizet lecsöpögni engedve) megszáritják a selymet. Megszáradás után letéglázzák a selymet a visszáján.

— **Falítányérok**at levélbélyeggel dekorálnak újabban Németországban. A tányékarimáját hegyesre vágott bélyegekkel ragasztják körül kívül belül. A tányér belsőjét desinnek megfelelően a legkülönbözőbb alakra vágott, mindenféle levélbélyegekkel ragasztják be. Végül francia firniszszel gondosan bevonják. A jól sikerült „múdarab” emlékeztet a japáni rajzos tányérokra.

— **Zsirfoltokat a könyvekből eltávolítani.** Égetett mágnéziából benzinnel tésztát készítünk s vele a foltot óvatosan bekenjük. Mihelyt megszáradt, a mágnézia-törmeléket leverjük a papírról. Friss foltok azonnal eltávolíthatnak, régieket 2—3-szor kell bekenni. — Főelőnye ezen eljárásnak, hogy a legfinomabb papír sem romlik legkevésbé sem.

— **A hagyma kiváló hatása** szer mindenféle bogár-szúrás vagy csipés ellen. A megsérült hely pirosságát nagyon gyorsan megszünteti s a fájdalom gyorsan enyhül, a hagymával való erős bedörzsölés után.

— **A madárkalitkák erős szagját** az által csökkentjük, illetve semmisíthetjük meg, ha a kalitka alzatára finomra őrölt gipszport hintünk s csak erre a azokásos homokot. A rendes tisztogatásnak azért természetesen nem szabad elmaradni.

— **Betegszobában** kitűnő füstölő szer az őrölt kávé, melyből 1—2 késhegynyt kell izzó szénre, tüzes vaslemezre vetni. Az őrölt kávé különben kiváló konzerváló szer vadhús és másféle hús számára is, a húst jól behintve vele.

— **Jó szer konyhai svábbogarak ellen.** Egy rész liszt, egy rész finom farina-cukor, 1 rész borax jól összekeverendő s vele a konyhában minden nyílás, repedés, még a padlózat eresztékei is gondosan betöltendők.

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Gépgyár és Vasöntöde

Sürgönyök: Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók

— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízkerékek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Tricourók, Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: EKÉK.

(101.)

tól, vagy csak valamely oly községtől is, melynek tűzoltósága, — szervezett tűzoltósága — volna s ha a dolog így áll s tanyánkon tűz üt ki, tudatlan cselédeinktől földig ég a meggyulladt épület, vagy kazal, míg megérkezik a segítség, ha pedig az helyben van: részét-javát megmenthetjük veszendő jószágunknak s azt mondjuk rá, hogy a veszett fejszének nyele.

Szervezzük hát a tanyai tűzoltóságot, mely a gazdának igen csekély költségébe — és valamivel több fáradságába — kerül. Hiszen van kiterjedt cseléd személyzete, kikből kiválogatja az arra alkalmasabb, fiatalabb embereket, azokat ő maga ünnep és vásárnapokon tanítja, oktatja, gyakorlatokat tart velük s ez mind nem kerül pénzbe. Megtanítja a tűzifecskendő kezelésére, hogy miként kell magukat tüzesetnél viselni s akkor kevesebb lesz a kára, ha gyakrabban is csap le a vöröskakas épületeire.

Költség pedig csak az a pár száz forint, mibe a tűzifecskendő, pár tömlő kerül, mert villa, fejsze, létra, horog s más ehhez hasonló eszköz, melyeket oltásnál használni szoktak: minden gazdaságban föllelhetők s így a kiadásban külön rubrikát nem képeznek. Ezek szükségesek, a többi ilyen pusztai tűzoltóknak luxus, — bár a sisak is jó szolgálatot tenne, — hanem e nélkül is ellehetni. A cél csak az volna, hogy a gazda több eredménnyel tudna ellentállani a pusztító elemnek s ne legyen egyedül biztosító intézetek védelmére utalva, s ezen cél már ilyen kezdetleges csapattal is el lenne érve, majd idővel aztán lehetne fejleszteni, tökéletesíteni, több költséget ráfordítani, mikor a gazda annak igen nagy hasznát fölismerte.

A mely gazdaságban tűzoltó csapat van szervezve, ott az önbiztosítás kérdése is előtérbe tolu, mert ez esetben nagyobb lévén biztonsága, nincs oly nagy mértékben tűzbiztosító intézetekre rászorulva s azokat az összegeket pedig, melyeket évenkénti biztosításba fizetett s mely eléggé jelentékeny szokott lenni: helyezze el takarékpénztárba. Mert csak vessen számot itt a gazda: fizeti a biztosítási összegeket s oly szerencsés helyzetben van, hogy tüzeset nem fordul elő nála (bár az ellenkezője is bekövetkezhetik) akkor ő abból

a befizetett pénzből, — mely több idő alatt minden esetre szép summává nőtt: — nem kap vissza semmit s ha van is tűzkár: annak a leggyakrabban a felét térítik meg csak. Vagy nincs a teljes értékig biztosítva, mert akkor rengeteget kellene érte fizetni; vagy teljes értékig van biztosítva és akkor lebecsüli a becsőbizottság s a gazdára mind a két esetben kár háramlik. Hanem karolja fel minden gazda az önbiztosítás ügyét, ne fizessen tekintélyes összegeket biztosító intézetek pénztárába, de takarékpénztárba, mely ott kamatozik úgy, hogy ha tüzeset fordul is elő: a kárt kifizeti; ha pedig nem fordul elő: akkor meg a gazdáé marad s nem csak az a tudat, hogy számára a már elveszett.

Itt természetesen első megoldandó kérdés a tanyai tűzoltóság szervezésének kérdése volna és csak azután az önbiztosítás kérdése, de mind a kettő olyan régi nóta, melyet sokan fujnak és kevesen tánczólnak utánna.

Kiss Lajos.

Formalismus.

Mióta Pott tanár „Der Formalismus in der landwirtschaftlichen Tierzucht“ című könyve megjelent, azóta Németországban és Ausztriában egymást érik a pro- és contra közlemények. Évvel szemben minálunk ezideig és tudtommal egyetlen hang sem emelkedett, pedig a kérdés oly fontos, hogy nemcsak tudomást kell arról vennünk, hanem annál inkább hozzá is kell szólnunk, mivel az állatok külsőjéből való ítéles nálunk is erősen el van terjedve, a téteményképességből való ítélesnek a rovására.

Éppen az huzódik Pott könyvében, mint vörös fonál végig, hogy: az állattenyésztők olyannyira a formalizmus híveivé szegődtek, hogy már csak kivételesen kutatnak állataik belső tulajdonai, kivált pedig hasznosító képességük, takarmányértékesítési tehetségük után, hanem ítélnék a külső alakulásból, formából, szélsőségekbe vitt testarány vezetéssel s méregetéssel. Ezt, mint helytelent, elítélve, oda konkludál, hogy szakítsunk immár avval az áldatlan külső-hajhászással és ítéljünk tenyészállataink megválasztásánál s kiállítások

kon és díjazásoknál — az értékszámozást is elvetve — a takarmány értékesítő képesség, vagyis a tétemény, a haszonhajtás alapján

Előre kijelentvén, hogy a külsőnek a hajhászása, a formából való kizárólagos ítéles, felfogásom szerint is hiba, én nem abban látom az orvost, hogy a külsőre ne adjunk semmit, az értékszámozással (pointozás) végleg szakítsunk s pusztán a téteményképesség alapján döntsünk, hanem látom a közép út követésében, abban t. i., hogy adjunk a külső formára is, az értékesítő képességre is egyaránt, mert amiképen csakugyan kétélű fegyver pusztán a külső formálódás chablona szerint produkálni állatot, tekintet nélkül arra, hogy az a szép, vagy mondjuk alkalmas külsejű test mit tud, azonképen kétélű fegyver a testalakulás teljes elhanyagolásával egyedül a téteményképesség alapján tenyésztetni állatot azon egyszerű oknál fogva már, hogy valamely hasznosításnak rendszerint valamely testforma felel meg s nincs módunkban ezideig kétségtelen faktum gyanánt oda állíthatni, hogy a takarmány hasznosító képesség, a tétemény, nagyobb biztossággal öröklődnek, mint a külső, hogy tehát egy jól értékesítő, téteményképes tenyészindividuum holt bizonyossággal csak hasonló ivadékoknak adandó életet, s egy kevésbé téteményképes, feltétlenül csak rosszul hasznosító individuumokat produkál.

Ellenkezőleg, elvitázhatlan jogunk van megdönthetlennel tartani azt, hogy: „Die Aristokratie des Blutes, mit der Unvertilgbarkeit ihrer Eigenschaften, existirt nicht.“

Igenis, a mint a külső, úgy a belső jó tulajdonok is *megtagadhatják* magukat úgy a használati, mint a tenyészállatokban. Nagy téteményképességű individuumoknak, takarmányt kitünően értékesítő egyedeknek a tulajdona nem kiirthatatlan, mert ha az volna, pl. Kincsem vagy Buccaneer visszahagyott volna, legalább egy oly utódot, amely hozzá teljesen méltó; a schwarzfette nevű világhírű tejelőtehén után is kellett volna, hogy essék bár egy ivadék, a mely anyjához méltó hasznosító. Avagy West-Australian vére nem tette-e meg kötelességét, mikor nyomorék mellső lábával sokszor futott, sokszor nyert s lábainak inséges mivoltát átadta utódjainak is, de a képességet: sokszor futni, sokszor nyerni s hasonló qualificatioju ivadékokat produkálni, azt — nem adta át. Hogyan lehet indokolt hát, pusztán a származásra, a téteményképességre, a vér intelligentiájára építeni, a külső alakulás, a forma teljes mellőzéseivel?

Az észszerűség úgy hozza tehát magával, hogy *mindent* figyelemre méltassunk, a miből az állat bármily irányu értékére, jószágára következtetni lehet, s mert a téteményképességet mindenkor és csak amugy könnyedén megtudni és számításba venni nem is lehetséges: semmikép és soha sem szabad végkép elejtenünk a külem vizsgálatát s az abból való ítélest

Nem lehet ezt elejtenünk mindjárt fajtaismereti szempontból sem, mert hiszen pusztán belső tulajdonokból lehetetlen megítélni azt, hogy valamely fajtaba tartozó-e a kérdéses állat, vagy nem. Avagy Pott tanár előtt nem bir fontossággal az, hogy bizonyos fajtanál bizonyos hasznosító képességet méltán keresünk és találunk, egy másiknál azonban nem. Hát mindegy volna a tudós tanár előtt, hogy a bőtejelő hollandi vagy jersey marhát, a fajta külső ismertető jeleire mit se adva, együvé állítsuk s egy mértékkel bíráljuk pl. egy borzderes vagy éppen szürke siki tehénnel a tej quantum vagy minőség szempontjából? Vagy kizárná a bírálathoz pl. a fiatal állatokat, amelyeknek multjuk még nincs, jelenük csak a külső formálódásban, a jó vagy rossz származásban áll, jövőjük pedig ép úgy problematikus, mint a tétemény képességükről már ismeretes állatoké.

Hát pusztán azon az alapon bírálna pl. egy egy éves bikát, csődört, egy kos bárány, vagy kan malacz farkát, hogy miképen értéke-

Kétszeri alkalmazás után a svábbogarak egytől-egyik eltűnnek.

— **A gyermekek halandóságában**, számos tapasztalt orvos véleménye szerint, nagy szerepe van a ringó bölcönek. Ha a csecsemőket erősen és sokat rengetik, hintázzák, elkábulnak, idegrendszerük eltompul, minek következtése rövid nyugtalan alvás lesz; azért ébrednek, helyesebben riadnak föl visitással, s akkor újra elrengetik őket. A csecsemők gyöngye agya a sok rázástól megrázkodik, megrezeg, mint mondani szokták, de ez által egészséges, mély alvást nem lehet előidézni.

— **Az éjjeli lámpa** a hálószobában veszedelmes dolog. Az éjszaka alvásra való. Éjjel csendesség van, hallószervünk tehát pihen, sötétség van, hogy arcunk s szemeink is pihenjenek. Az égő lámpa világa azonban folyton izgatja az alvó szemét, arcát, álma nyugtalan, reggel fáradtan ébred fel. Rövid időn beáll az ideges izgatottság

— **Üvegpalczkok** tisztogatására igen jó az apró kőszén-törmelék, kevés meleg vagy hideg vizet töltve rá az üvegben, jól meg kell rázni.

— **A petroleum lámpák lecsavarása** által általában petroleumot szoktak spórolni, nem gondolva a szobát rövid időn betöltő fullasztó, kábitó gőzzel. Ugyanis a becsavarás által számításba sem jövő csekélységgel fogy el kevesebb petroleum, mert a bél által felszívott petroleum legnagyobb része — nem ég ugyan el, mert a lecsavart lámpában a bél felszívó képessége nem áll arányban a rendellenesen kicsi lánggal, hanem elpárolog, megmérgezvén a szoba levegőjét. Kis

lángot tehát legjobb arra való kis lámpával érni el, főleg beteg szobákban.

— **Zsirfoltokat bőrből eltávolítani** legjobban úgy lehet, hogy pipaagyag-porból vízzel sűrű masszát készítsünk s a zsiros helyeket vele bekenjük. 4 óra hosszát kell rajta hagyni. A szén így nem rongálódik.

— **A tej odasülését** úgy lehet megakadályozni, hogy sohasem teszük teljesen száraz lábában s tűzhöz, hanem előbb friss vízzel kell a tejes lábást kiöblíteni

— **A fehéritett sellak** gyakran elveszti alkoholban való oldódó képességét; főleg ha chlorról volt fehéritve. Az oldódó képességét azonban vissza lehet adni oly módon, hogy az oldandó sellakot $\frac{1}{20}$ -rész annyi sulyu étherrel (aether sulfuricus) nedvesítjük meg s bedugott üvegben felduzzadni hagyjuk. Ez után alkoholban ismét jól oldódik

— **Szőnyeg-takarításra** legjobb a konyhasó és buzakorpa keverékét beledörzsölni a szőnyegbe s aztán lekefélni. A szőnyeg szép tiszta s üde színű lesz.

— **Mint a kigyóméreg** legjobb ellenszerét ajánlják ujában az orvosok a champignon nedvét, mely mint ellenméreg hatna a kigyóméregre. (Mivel a kigyóméreg hatása az, hogy az összes mirigyek beszüntetik működésüket a megmárt ember szervezetében, ezt a hatását ellensúlyozzák azzal, hogy a megmárt emberrel lehetőleg sok és erős szeszes italt (rumot, cognakot) itatnak meg, melyekből ilyen esetben sokkal többet bír meg. Különben, mint magam is tapasztaltam, a Pilocarpin injectio erősített adagban kitünő hatása. Ref.) S.

sítette eddig a takarmányt? Hát már tudja, hogy ez után majd nem fogja jobban vagy rosszabbul értékesíteni? Mindegy volna a tudós tanár előtt, hogy a tenyész juh gyapja czérnás, kóczos, szurkos, ritka növésű s az volna a fő, hogy sokba nem került annak előállítására? Avagy a kívülről szemmel látható és megítélhető gyapjut belső tulajdonságának óhajtja feltüntetni, amit a formalizmus alapjára nem helyezkedve is meg lehet minőségre, értékre nézve határozni? És ugyan hogy lenne bírálatával a tanár ur pl. akkor, amikor egy 2 éves, már hágott bikáról volna szó, amelynek produktumait az anyák még meg sem szülték, miből ítélne azok sikerült voltára, ha nem a külső formából? Avagy addig várna a mondott bika díjazásával vagy tenyész-állatul való további használásával, míg tőle származott borjak, ha üszők, megellenek, ha bikák, hágnak s csak ekkor, vagy még később akkor döntene a szóba hozott tenyész bika értéke felett, mikor az elnehezdedvén, vágóhidra került s a konzumens által el is fogyasztatott?

Erősen hangsulyozza Pott tanár, hogy fő az egészség és takarmány értékesítésének absolute és relative vett nagysága. Hát ez bizony kérelhetetlenül igaz, de hogy ennek megállapítása annyira a mennyire csak magán tenyésztésben a tulajdonos által lehetséges, azt nem hangsulyozza a tanár ur, sőt ugy látszik lehetségesnek tartja, hogy ezt ország-szerte hivatalból is meg lehet ejteni. Ezt én Németországra nézve is képtelenségnek tartom. Hiszen magát az egészségességet lehetetlen mindig bizonyossággal megállapítani. Vagy hol az a szakértő, a ki egy különben egészségesnek mutatkozó üszőre nyugodt lelkiismerettel rá mondhatná, hogy felhagatva okvetlenül fogamzani fog. Avagy egy tüdőbeli taknyosságot, tuberkulózist, ragadós tüdőgyuladást, tomolóczt kórt oly könnyen felismerhetőnek vél Pott ur, hogy még csak scrupulusai sincsenek fölé? Aztán hogy állunk a takarmány értékesítő a hasznosító képességgel hiszen elég egy futólagos rosszullét, melyet észre se vesznek, hogy a jó értékesítőt a közepesen értékesítőhöz szállítsa le, elég a takarmányok tápláló anyag tartalmának minimális különbsége, hogy hosszú időn keresztül differenciát létesítsen egyforma hasznosítású állatok produkciója között, nem is számítván kedvező és kedvezőtlen egyéb befolyásokat, melyek szintén nem pusztán szemléltők, hanem jelentékeny tényezők abban, hogy a jól értékesítőt rosszszá, azt meg jóvá alakítsák. A véletlennek, az esélynek s a beszerzés és elárulás különféle esélyeinek is akkora szerep jut itten, hogy az állat értékbírálására pusztán a teteménységesség megállapítását — még ha általánosságban keresztül vihető volna is — megbízhatónak és elégségesnek nem tarthatjuk.

Akármenynyire igaz is hát az, hogy: „handsom is that handsom does“ nem szabad a formalizmussal szakitanunk, de indokolt az arany középutat követnünk. Az iménti angol mondás hazájában is, bár elismerik épe mondás nagy igazságát, a formalizmusnak bizonyos pontig hívei maradtak s méregetnek, pointiroznak még szigorubbán, mint Németországban, a hol hogy ez a kárhozott formalizmus nagy eredményeknek lön, kivált a marhatenyésztés szülőjévé, azt kivéltképen a bajor tenyésztés, a simmenthali marha produkálásában fényesen illusztrálja, de illusztrálja a Schweiz is, ahol már nagyon is túllépték az arany közep-űtnak a határát Jól cselekszünk, ha mi ebben Schweitzot nem követjük, de végképen a formalizmussal se szakitunk.

Monostori Károly.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A bor penész ízet úgy lehet enyhíteni vagy elvenni, az eset súlyos volta szerint, hogy lombfa szénét mogyoró-nagyságu darabokra törve 500—1000 grmot egy hektóliter

borra számítva a hordóba engedjük a dugólyukon át s 6—8 hétig hagyjuk így állani. Arra vigyázni kell, hogy a kén ne legyen porrá törve. 6—8 hét múlva a bort le lehet hűzni. A legtöbb esetben meg lesz javítva —

A celluloid a méhészetben. Ujabban üveg alkatrészek, anyarácsok, czinklemezek stb. helyett kezdik a celluloidot alkalmazni a méhflakásokban. A méhek a celluloidból való anyarácson kevesebben járnak át, mint a czinkből készült. A mi könnyen érthető is, mert a celluloidnak nincs az a kellemetlen fémhidegsége. — A celluloid általános ipari alkalmazásának most még rendkívüli gyulékonyasága állja útját.

A felhő lövések Olaszország bortermő vidékein ez idén is jó eredménnyel jártak, eddigelé mintegy kétezer felhőlövő állomás van. A szerzett tapasztalatokat egy — október havában Casale Montferratban — megtartandó kongresszuson fogják közzétenni s megvitatni.

A szamócza (földieper) rothadásával ez idén is igen sok baj volt. Okozója egy kis penész a Botrytis, mely bámulatos szaporodó képességgel bír. Stagnáló levegő, árnyék és nedvesség mozdítják elő nagyban tenyésztését. Ezért a szamócza ágásokat verőfényes helyen kell készíteni. Gondosan eltávolítandók a rothadó levelek és gyümölcsök. A megtámadott ültetvényeket mézporral kell behinteni.

A szarvasmarha száj- és körömfájásának átmenetele az emberre. Hogy a száj- és körömfájásban szenvedő tehének nyersteje különösen a gyermekeket beteggé teheti, régóta ismeretes; erre vonatkozólag W. Ebstein legujabb megfigyelései alapján a következőket írja:

A száj- és körömfájás ragálya bizonyos inkubáció után az embernél is bizonyos többé-kevésbbé nehéz megbetegedést eredményez és pedig különösen a szájüregben, a toroküregben és a bőrön. Tudva, hogy a száj- és körömfájás ragályanyagát ezidőszert még nem ismerjük, tekintettel az embernél mutatkozó nagyon is eltérő tünetmákra, különösen ha a helyi jelenségek hiányoznak, könnyen tévedhet az orvos. A szájban és a torokon látható hólyagokból a betegsége bizonyos következtethető Noha a betegség nem éppen hosszadalmas és veszélyesnek sem mondható, mindazonáltal a teljes figyelmet megérdemli. A száj- és körömfájásban szenvedő tehének tejét eladni nem szabad, de a belőle készült sajt és vaj elárusítását is meg kellene tiltani. Különösen veszélyes a tej akkor, ha a tehének tőgye is hólyagos, azért kiváló figyelem fordítandó arra, hogy e tekintetben visszaélések ne követtessenek el.

IRODALMI SZEMLE.

Külföldi lapokból.

A gyümölcsstermelés gyarapodása Angliában. Hogy mily gyorsan fejlődik kiténik a következő adatokból. Angliában volt 1873-ban 158 221 acre (1 acre = 40.488 ár) területen gyümölcsös, 1888-ban már 199,178 acre volt, míg 1898-ban 226,05 q. acre-ra növekedett a gyümölcsösök területe. (Agric. Gazette 99. No. 1325).

A vándorsáska 1899-ben. Tunisz az idén két ízben szenvedett az Algirből átjövő vándorsáska csapás alatt. — Az első invázió áprilisban volt, szerencsére megtudták semmisíteni, mielőtt az északi szőlőtermő helyeket elérte volna. A második invázió júniusban volt, de csak a hegyes vidékeket lepte el, mert a völgyekben ez időtájt már nem volt ennyire növényzet.

A sáskahad pusztítására úgy a benschülött katonaság egy részét, mint a polgári kirendeltek 8 helyi felügyelőségeket munkába kellett indítani. — A pusztításból megmenekült részek visszavonult aztán délfelé, amint

rendesen szokott. Ez idénre evvel a veszély elmúlt. — Algirban a legnagyobb erőfeszítésekkel dolgoztak a sáskajárás megakadályozásán. Több, mint 1000 köbméter sáskát égettek meg. — (Insektologie agricole. 99. No. 9.)

A phylloxera ára adóelengedésben kifejezve. 1887-től kezdve, mikor törvényt hoztak Franciaországban, hogy a Phylloxerától sújtott szőlős gazdák adóelengedésben részesülnek, mostanig 22,332,969 franknyi adót engedtek el. Legtöbbet engedtek el az 1889—94-iki időszakban, évente átlag 2,527,883 frankot. Az 1895—98-iki időszakban átlag 1,576,075 frankot. — 1898-ban 35,921 hektár új telepítésű szőlő kapott adóelengedést. Ez a törvény eddig 10,540 községben (67 megyében), 1 millió 655,120 parcellára, 492,351 hektár terjedelemben nyert alkalmazást. — (Journal d'agric. prat. 99. No. 36). S.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Aláírási felhívás!

Az egyérelműség, melylyel a gazdák közvéleménye a szövetkezeti biztosítás mellett ma már állást foglal, arra indít, hogy bizalommal felhívjuk gazdatársainkat, hogy velünk kezét fogva, egyesült erővel és közös akarattal az eszmét diadalra juttassák.

E téren szövetkezetünk volt az uttörő és sikerült is 5 és fél évi működésünkkel elérnünk, hogy tagjaink az általunk meghonosított olcsó díjak által nagymérvű megtakarítást élvezhettek, de versenyünk folytán a részvénytársaságok is kényszerültek, azelőtti túl magas díjtételeiket mérsékelni és azóta is folyton leszállítani.

Hogy szövetkezetünk versenyére a gazdáknak mily égető szükségük van, az eléggé kiviláglik a biztosító részvénytársaságok kartelljének azon tényéből, hogy mihelyt szövetkezetünk a jégbiztosítással — habár csak ideiglenesen — felhagyott, amugy is drága jég díjtételeiket már az idén hallatlanul magasra felemelték és ez által a biztosító közönség méltó haragját magukra zúdították.

A védelem érzete szilárdította meg az elhatározást, hogy szövetkezetünk újjászervezzék és minden tekintetben versenyképesé tétessék. Az elemi csapások és a versenyintézetek ellenségeskedése által elénkbe gördített nehézségeket leküzdve, szövetkezetünk teljesen megfelelő szervezetével meg fog felelni a szerepnek, a melyet a viszonyok reá ruháznak, a mi teljes méltánylást talált azon tényben, hogy az imént Szegeden megtartott országos gazdakongresszus egyhangulag állást foglalt a gazdák alakítandó biztosító szövetkezetére és a mi szövetkezetünk fuziója mellett. Ez teljes biztosítékot képez arra nézve, hogy egyesült erővel a siker nem fog elmaradni és elérjük a célt, melyre mindannyian törekszünk.

Már a jövő évadtól kezdve újból művelni fogjuk a jégbiztosítási ágazatot, de életbe fogjuk léptetni az életbiztosítást, ide értve a nép- és munkás-biztosítást is.

Hogy a belénk helyezett bizalomnak megfelelőhessünk, szilárd alapra fektetjük a szövetkezetet az által, hogy a már meglévő *biztosítéki alapot egy millió koronával* felemeljük olyképp, hogy ez összeg erejéig 100.000 darab 5 frtos = 10 koronás részjegyet bocsájunk ki, melyek jegyzésére gazdatársainkat újól fog felhívjuk.

Az e részjegyek útján a szövetkezetnek rendelkezésére bocsájandó tőke fedezetét találja a szövetkezet elerendő nyereségében és a kölcsönösség által nyújtott garanciában.

E részjegyek 5 százaléig fognak kamatozni és megállapított terv szerint évről-évre bizonyos hányadig kisorsoltatni. A sorsolás bekövetkeztéig a részjegy sem fel nem mondható, sem beváltásra nem mutatható be; a részjegyek névre szólnak és csakis az igazgatóság beleegyezésével ruházhatók át másra.

A részjegyek tulajdonosai, mint a szövetség tagjai, korlátolt felelősséggel, azaz csakis részjegyeik értéke erejéig szavatolnak a szövetség kötelezettségeiért.

A legutóbbi években szerzett tapasztalatok imperatív módon szükségessé teszik, hogy a biztosítás ügyét összekössük a hitelüggyel. Olcsó biztosítást nyújtunk a gazdának, ki a mai gazdasági viszonyok mellett, a midőn a gabona ára annak tényleges értékét el nem éri, kétszeresen érzi a magas biztosítási díjak súlyát. Ezért lehető olcsó hitelt is akarunk nyújtani főleg a kisbirtokosnak, a miért is a szövetség kebelében külön *jelzálog- és hitelszövetkezet* létesítünk, mely célra hasonló feltételek mellett külön 200.000 darab ugyancsak 5 százaléig kamatozó 5 forintos — 10 koronás részjegyet bocsájtottunk ki két millió korona tőke erejéig.

A jegyzést a részjegyek mindkét nemére egyszerre indítjuk meg, de a jelzálog- és hitelszövetkezet, bár a szövetség kebelében alakul, teljesen elkülönítve külön igazgatásban fog kezelni és tagjainak korlátolt felelőssége a biztosított tagoktól függetlenül csakis a jelzálog és hitelszövetkezet kötelezettségeire terjed.

A szövetség jövő működésére nézve hangsúlyozni kívánjuk, hogy az új ágazatokban sem fogunk eltérni azon elvtől, hogy mindig tekintettel legyünk hazai speciális viszonyainkhoz és azokhoz mérten állapítsuk meg díjtételeinket és kötvényfeltételeinket.

Az egybehívandó rendkívüli közgyűlés fogja megállapítani az új ágazatok és a jelzálog- és hitelszövetkezet életbeléptetésének időpontját, valamint azon *kedvezményeket, melyekben a részjegyek birtokosai biztosításaiknál részesülni fognak.*

Az elemi ágazatok külön fognak kezelni és a tűz- vagy jégkár ellen biztosított tagok korlátolt felelőssége csak az elemi ágazatok kötelezettségére terjed ki.

Az életbiztosítási ágazatot szintén az elemi ágazatoktól teljesen elkülönítve fogjuk kezelni és külön helyezettnek el az életbiztosítási pénzek is

Akezióknak erkölcsi sikerét is biztosítani óhajtván, magunk közé csoportosítjuk az ország gazdaközönségének hivatott képviselőit, mi végből igazgatóságunkat új tagok belépésével kibővítjük, a felügyelő bizottság tagjainak számát szaporítjuk és azon kívül országos választmányt létesítünk, mely az igazgatósággal együtt döntő befolyást fog gyakorolni a szövetség ügyeinek vezetésére.

Ilyképpen folyton a gazdákkal érintkezésben lévén, a szövetség tényleg a gazdák szövetsége lesz, mely az ő érdekeiben alakulván, az ő ügyüket szolgálja. Ha a birtokos osztály kezét fogva, közös akaratú, egyesült erővel a cél felé törekszik, akkor a szövetségi biztosítás hazánkban is diadalmasodni fog.

E törekvésünk támogatására hívjuk fel a gazdákat, ezen reményben bocsájtottuk ki felhívásunkat. Jegyezzen mindenki a részjegyekből tetsége szerint. Minél többen leszünk, annál biztosabb a siker.

Hazfui üdvözléssel: Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet igazgatósága:

Teleki Géza gróf, elnök. *Csávossy Béla,* alelnök.
Szónyi Zsigmond, vezérigazgató.

Andrássy Géza gróf, *Teleki Sándor gróf.*
Püspöky Emil, *Desewffy Aristid.*

A szövetség újjászervezésére szövetségi tagokból szeptember hó 1-én megalakult bizottság:

Leidenfrost Ottó, birtokos (Jaák) *Sipos Gábor,* ügyv. és birt. (Kolozsvár)
Schmidt Emil, birtokos (Anna Major) *Kondor Emil,* birtokos (N.-Csalomia)
Szabó József, gazd. egyt. elnök Kolozsvár *Strobenz György,* birtokos (Ér-Endréd)
Kristóffy József, országgy. képvis. (Nagy-Lak) *Vasadi Balogh Lajos,* lelkes (Gyuró)

Justh Ferencz, birtokos (Tót-Próna)
Bárány Mándorff Géza, birtokos (Tükröspuszta)
Tokaji László, gazd. egyt. titkár Kolozsv.
Ordódy Lajos, birtokos (N.-Kereskény)
Nagy Dezső, szerkesztő (Budapest)
Gubányi József, birtokos (Pilis)
Stefani Ervin, birtokos (Füle) *Péchy Kálmán,* birtokos (Bolyár)
Pásztory Árpád, birtokos (Turvékonya)
Szerdahelyi Veneze, birtokos (Rad)
Szabó Ernő, birtokos (Bucus)
Erőss György, birtokos (Fényes-Litke)
Pajthényi Sándor, birtokos (Gödöllő)
Szevera Károly, birtokos (Ponyvád)
Petrovay György, birtokos (Nagy-Kürü)

Nagy Vincze, birtokos (Olgya)
Pischl Samu, birtokos (Felső-Zsember)
Nagy Géza, birtokos (Dobrihát)
Vladár Ervin, birtokos (Bánfalva)
Soós János, apátpléb. (Rába-Hidvég)
Balázsovics Oszkár, birtokos (Pa. Monostor)
Deme Gyula, birtokos (Zsitkócz)
Ordódy Vilmos, birtokos (Fakó-Vezekény)
Koller Pál, birtokos (Alsó-Alap)
Ugron János, birtokos (Sz.-Udvarhely)
Dr. Paizs Gyula, birtokos (Rácz-Almás)
Hoffmann Gyula, birtokos (B.-M.-Keresztes)
Szobonya Bertalan, birtokos (Királyhalom)
Benkő Mihály, tkpt. vezérig. (Kolozsvár)
Jakab László, birtokos (Kolozsvár)

— A bábolnai m. kir. állami ménesbirtok tisztavérű simmenthali tehenészetéből származó 13 darab patal tenyészbika és 14 darab számfeletti előhasi üsző lesz folyó évi október hó 23-án délután 1 órakor a kisbábolnai majorban megtantandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladva. Előzetes bejelentésre kocsik rendelkezésre fognak állni az árverés napján az ácsi (m. á. v.) és a nagyigmándi (déli vasút) állomásokon. Posta- és tövirada-állomás: Bábolna-Pusztá. Árverési feltételek: 1. Az ígérlet csakis 5 forint minimális összeggel történhetik. 2. A megvett tenyészállat 10 napig a vevő veszélére a ménesbirtokon díjmentesen hagyható, további takarmányozás napi áron felszámítatik. 3. Vevő tartozik nyugtábelveget és 2 frt darabpénzt fizetni. 4. Alant jelzett igazgatóság minden tenyészállat szállításához ad tenyészállat-igazolványt n mérsékelt szállítási díj elnyerhetése céljából, ugyisintén kívánságra a tenyészállat mellé kíséret a vevő költségére. Bábolna-Pusztán 1899 szeptember hó. *A bábolnai m. kir. állami ménesbirtok igazgatósága.*

— A napilapok ujdonságai közt már vagy négy hosszú sorozatok olvashatók: az Osztályországi nyereményszám. Most folyik ugyanis a negyedik Osztályországi fősztályának húzása, a mely harminczer sorsjegyeket juttat nyereményt. Azok a számsorok a közönség legkedvesebb olvasmánya. Az a nagy érdeklődés, a melylyel országsszerte várják, azt bizonyítja, hogy az osztályországi milyen népszerű, úgy mondhatjuk, hogy megállapodott intézménnyé lett. Mindenfelé nyereményekről s a szerencsés nyerőkről beszélnek. Ők most a közérdeklődés tárgyai. Hogy a nevük imitt amott nyilvánosságra kerül annak nem is a sorsjegyelárusítók az okai. Az ismerősök adják tovább a szerencsés neveket, ők terjesztik az igazságot a legendát. A negyedik sorsjáték főhúzása október 11-ével véget ér, a harmincezer nyerő a maga nyereményét fölveszi és megkezdődhetik az ötödik osztályországi kampagneja. Ennek az első osztályra szóló sorsjegyei már a napokban piacra kerülnek. Érdekes sorsolási tervét már legközelebb e helyen közölni fogjuk. Előre is felhívjuk rá a közönség figyelmét.

— Sokszorosán kitüntetett gyár. A folyó év szeptember havában Szegeden megtartott mezőgazdasági országos kiállítás alkalmával, az ismeretes több mint 400 éremmel kitüntetett Mayfarth Ph. és társa cég és kir. kiz. szab. mezőgazdasági gépgyárak Bécs II. szőlőpréseit, szőlőbogyózóit, szőlőzúzóit, önműködő szabadalmazott permetező-szeges-és repesény-irtó fecskendőit a magyar országos gazdasági egyesület Budapesten a legmagasabb kitüntetéssel a nagy arany éremmel jutalmazta.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

1899 okt. 5.
Időjárás. A barometrikus helyzet lényegesen megváltozott. A brit-szigetek fölött egy új maximum jelent meg, egy másik Ausztria-Magyarország és Olaszország

fölött záródik. Az oroszországi maximum helyet engedett a depresszióknak; a depresszió pedig északkelet felé vonult el, úgy, hogy ma reggel a légnyomás az egész kontinensen 760 milliméter fölött van. Az idő egész Európában inkább száraz jellegű, szórványos csapadék csak északi Németországban, az Aldésekben és Magyarország keleti felében volt.

Jóslat: Részben felhős, enyhe és száraz idő várható.
Hőmérséklet: O-Gyalla 8.4, Budapest 8.9, Zágráb 12.4, Szeged 8.3, Kolozsvár 14.2, Bécs 9.6, Róma 19.3, Páris 18.5, Berlin 7.4, Szentpétervár —, Konstantinápoly 20.9

Budapesti gabonatözsde.

I. Készárúüzlet.

1899. okt. 5.

Kész búzában az irányzat változatlan volt. Elkelt 27000 métermázsza búza részben változatlan, részben néhány krajczárral gyengébb áron.

II. Határidő-üzlet.

1899. okt. 5.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Búza októberre	8.33, 8.34	8.35, 8.36.
1900 ápr.-ra	8.74, 8.75,	8.76, 8.77, 8.78.
Rozs októberre	6.64, 6.65,	6.66, 6.67, 6.68.
" áprilisra	7.08,	7.10.
Zab októberre	5.00.	
" áprilisra	5.41,	5.42.
Tengeri máj.-ra	5.05,	5.06, 5.07, 5.08.

Budapesti értéktözsde.

1899. okt. 5.

Osztrák hitelrészvény	363.—
Magyar hitelrészvény	368.50
Leszámitoló bank	348.—

NYILT-TÉR.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára,** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes gazdasági gépeket gyártja.**

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (209.)

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók Morzsológok

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

Clayton & Shuttleworth
 mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“
 legjobb sorvetőgépek, szeeszkavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytetemes acél-ekék.

2- és 3-vastú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kíváratra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

33. III.

Haszonbérbe adó huzamosabb időre

kedvező feltételek mellett:

özv. Báro Bornemisza Andrásné Gróf Teleki Polixéna ő méltósága tulajdonát képező — Kolozsmegye oroszfái határon fekvő birtoka, mely áll 400 hold első oszt. szántó, 250 hold rét és szénafü-kaszáló, 500 hold marha- és juh-legelőből.

A birtokon levő épületeken kívül egyezség szerint a tulajdonos hajlandó még építeni. A bérlet esetleg azonnal átvehető. Ugyancsak ott a szomszédos komlodi határon eladó mintegy háromezer nyolczszáz szál 30-tól 90 cm. vastagságig terjedő tölgy cserfaerdő 3 év alatti letarolással.

Mindezek a helyszínén megtekinthetők s értekezhetni személyesen vagy levélben ENGI ELEK megbizottal Komlodon, u. p. Nagy-Nyulas. Vasuti állomás Szt.-Mihálytelke.

(202.)

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

Nemes gyümölcs

Nemes faju alma, körte, barackot, kizárólag egészséges és szép gyümölcsöt veszek.

Ajánlatokat az ár métermázsánkénti jegyzésével kérek.

(211.) **Czirbesz Gyula**
 gyümölcskereskedő

Budapest, Lónyay-utca II.

„Erdélyi Gazdasági Egylet“ könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók.“ III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszáló és legelők ápolása.“ III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertéshizlalásról.“ III-ik kiadás 25 kr. 4. Lormay Béla, „A borjúk fölneveléséről.“ III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.“ III-ik kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.“ III-ik kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről.“ III-ik kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Útmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben.“ III-ik kiadás 25 kr. 9. Do-

mokos Kálmán, „Az építkező gazda.“ III-ik kiadás 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről.“ III-ik kiadás 25 kr. 11. Dr. Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról.“ III-ik kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.“ III-ik kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-tenyésztés.“ III-ik kiadás 35 kr. 14. Cserháti Sándor, „A csalamádé termesztése, bevermelése és etetése.“ III-ik kiadás 25 kr. 15. Csajlik István, „Csikónevelés.“ III-ik kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztéséről.“ 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös lóher termesztéséről.“ 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcserőntés.“ II-ik kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazarra.“ II-ik kiadás 25 kr. 20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.“ II-ik kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése“ 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása“ 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender termeléséről és áztatásáról“ 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése“ 50 kr. 25. Réti János, „A komlótermeléséről“ 25 kr. 26. Gáspár József, „A méhtenyésztéséről“ 30 kr. 27. Péter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei“ 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással“ 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfűvekről“ 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés“ 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből“ 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése“ 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitel“ 40 kr. 34. Péter Béla, „A haltenyésztéséről“ 30 kr. 35. Péter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról“ 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének fenntartásáról“, 25 kr.

Mind a harminczhat füzet ára együtt megrendelve csak 7 frt 20 kr. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 36 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajczárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz „az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár“ cím alatt küldendő A pénz beküldésével megrendeltek brmentve tétnek postára. (51.)

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

A „Kolozsvári Népbank, mint Szövetkezet“

második üzletébe lépett.

Szervezési céljának kitartó munkálásával, hézagpótló voltát, már az első év alatt, beigazolta

Az apróbb hitel kielégítése, a fillérenkénti tőkegyűjtés elősegítése és a tagok takarékbetétjeinek kedvező gyümölcösztetése fogják ezentul is kizárólagos céljait képezni.

A kezelési költségek rendkívüli csekélyisége folytán, az intézet abban a helyzetben van, hogy a betéteket 5 1/2 %-kal gyümölcösztetheti.

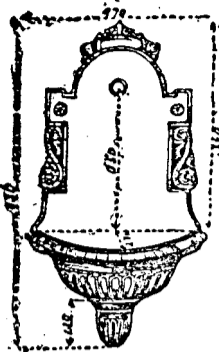
Üzletrész-jegyzések eszközölhetők mindennap d. e. 10—1 óráig, a hivatalos helyiségben: Külmagyar-utca I. szám alatt a theologiai épületben.

Egy üzletrész ára 30 frt, mely összeg heti 20 kros részletekben törleszhető.

Eddig jegyzett üzletrészek összege: 30,000 frt. (60.)

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó
Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.
PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jóállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármimemű fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezeték és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fűrdőket, szivattyuk, fecskezők,

szőkőkutak, stb. csatornázások vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizezők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!

Hedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Papp László

kávé-, fűszer-, bor- és csemege kereskedő

Kolozsvárt, Theologia épület.

Ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek rak-tárán levő kitünő minőségű és ízű kávéit.

ÁRJEGYZÉK.

	frt kr.
1 kgr. Sántos válogatott	1.14
1 " Jamaikai jóízű erőteljes	1.30
1 " Guatemala fin., igen ajánlható	1.48
1 " Portorico közép szemű finom	1.62
1 " Portorico legfinom. erős, nagyszemű	1.82
1 " Ceylon finom	1.70
1 " Ceylon nagyszemű. igen finom	1.92
1 " Cuba nagyszemű legfinomabb	2.02
1 " Arany jáva, zamatos	1.90
1 " Mocca arabiai	1.92
1 " Gyöngy zamatos, fin. minőség	1.80
1 " Gyöngy nagyszemű, kiváló minőség	2.10

Vidéki megrendelésnél bérmentve kilonként 6 krral drágább.

Megrendelések postán utánvétellel 5 kilós Zsákcocskákban több fajta kávéból is összeállítva küldetnek.

Kitünő minőségű kávéimmal a versenyt bármely fiúmei, trieszti és hamburgi czégekkel kiállom. (193.)

Hagyatékokat, régiségeket

ezüstöt, ékszer készpénzért vásárol

Löfkovits ékszerész

Debreczen.

Ugyanő, grammonként 1 kr. munkadíj ráfizetésével, régi ezüstöt becserél, legdivatosabb 13 próbás éteszközökre. (212.)

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf. Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSEWFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND

TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körút 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (185.)

Szabadalmazott

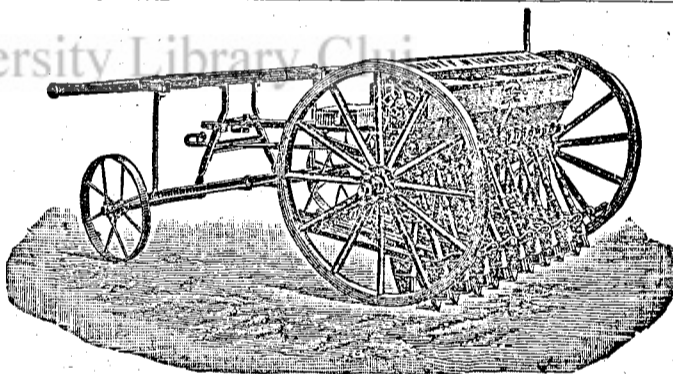
„Montania Drill” sorvetőgép

a legegyszerűbb és legtökéletesebb úgy sik, mint hegyes talajhoz.

Kitüntetések versenyeken és kiállításokon:

10 állami érem, 12 nagy arany érem, 14 ezüst érem, 10 diszoklevél és érdemdíj.

Kisbären rendezett vetőgépversenyen szintén állami érmet nyert.

Szabadalmazott „Montania Drill” sorvetőgépeink főelőnye:

Mindennemű gabnanemet, minden kívánt mennyiségben, egy és ugyanazon vetőkészülékkel, **legnagyobb pontossággal** vet.

!!! A magszekerény átbillentése által a benne levő gabona egy pillanat alatt a zsákba vissza tölthető. !!!

Egy 17-soros „Montania” csupán 2 ló- vagy ökörvondórót igényel.

„Montania Drill” vetőgépünket kipróbálás céljából szívesen bocsátjuk a t. gazdaközönség rendelkezésére.

Első proszniczi Gazdasági gép- és Gőzmotor-Gyár,

Wichterle F. (206.)

BUDAPEST, VI. ker., Gyár-utca 50.

— Nagy képes árlappal mindenféle gazdasági gépről bérmentve szolgálunk. —

Van szerencsénk a tisztelt gazdaközönség és terménykereskedők becses figyelmét:

ÁRURAKTÁRAINKRA

fölvívni, melyet 3 év óta feleink megelégedésére kezelünk, **KÉTSZÁZ KOCSI** térfogattal bíró szellős, száraz és asphalozott raktáraink fölváznak szerelve mindennemű gabona és lóheretisztító gépekkel, a vasuti állomással pedig iparvágánnyal vannak összekötve.

RAKTÁRAINK ELVÁLLALJÁK: gabona, olajos és vetőmagvak raktározását, kezelését, átadását vagy tovább szállítását, esetleg eladását is; esz közlünk pénzátvételt, végül **ELŐLEGET** adunk a betárolt terményekre a piaci ár 60—80 százalékát, 7% kamat mellett.

KÖLTSÉGEK 1/4 ÉVRE illetőleg 13 heti időre kitesznek circa (kamat nélkül)

1 q. gabonánál vagy örleménynél	20 krajczárt	
1 q. olajos magnál	20—35	"
1 q. vetőmagnál	50	"

Ajánljuk: **KÖLCSÖN ZSÁKJAINKAT**

gabona szállításhoz és csépléshez 1 kr. heti díj mellett.

Csakis jó minőségű új vagy foltozott zsákok adatnak ki!

Esetleges fölvilágosítás és árjegyzékért kérjük áruraktári kezelőségünkhöz Kolozsvár pályaudvar fordulni.

Kolozsvári Hitelbank és Takarékpénztár.

Legolcsóbb

bevásárlási

forrás

mindennemű

vadászgyegek, revolverek és vadászati

ezikkekben. (192.)

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Régi fegyverek újjakkal kicseréltetnek.

FÖLDESZ L. puskaművesnél

BUDAPEST. IV., MUZEUM-KÖRUT 3.

GAÁL és MOLNÁR*legnagyobb butor-raktára*

KOLOZSVÁRT, Unió-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

- a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

SZIVATTYUKmindennemű házi és nyilvános cze-
lokra, a mezőgazdaság, építkezés-
és iparnál.**A BOWER BARFF-féle**szabadalmazott inoxydálási módszer
szerint**= inoxydált szivattyuk =**

rozsa ellen védve.

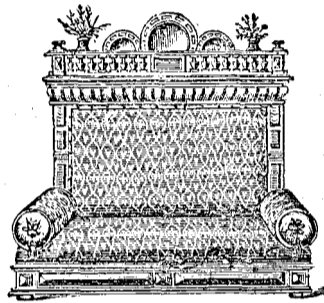
(87.)

W. GARVENS, Wien,I. Schwarzenberg-gasse 6.
I., Wallfischgasse 14.➔ *Árjegyzékek ingyen és bérmentve.* ➔**MÉRLEGEK**legújabb javított rend-
szerű **tíredés, srárados**
és **hidmerlegek**, fából és vasból,
kereskedelmi, közlekedési, gyári,
mezőgazdasági és ipari cze-
lokra**EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK**

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási
betéti társaság.

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

RAKTÁRAK:KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5.MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.**Mestitz Mihály és fiai***Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára*
gőzerőre berendezve, kárpitos és diszítő műhelyek.A m. kir. államvasutak kolozsvári,
aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi,
miskolci és budapesti üzletvezetősé-
geinek szállítói.Nagy raktár *saját készítményű fa-*
és kárpitos butorokból, függöny és
szőnyegekben.**Olcsó árak**, szolid munka,
pontos kiszolgálás.*Kitűnő minőségű száraz amerikai*
parkettek jutányos árban.

(138.)

KNUTH KÁROLY**mérnök és gyáros.**

Gyár és iroda:

BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések,
légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szel-
lőzetések, closetek, szivattyuk, vízerőművi
emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és
petroleum váladékból nyert gázok értékesítését
célzó készülékek létesítését, városok, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.*Tervek, költségvetések,*
jövedelmi előirányzatok gyorsan
készíttetnek.

(58.)

➔ *Legjobb minőségű kőanyag-*
csövek raktáron. ➔**Clichéket**árjegyzékek, könyvek,
szak- és folyóiratok, ka-
talogusok és hirdetések,
valamint minden egyéb nyomtatvány illusz-
trálásához rajz vagy fénykép után kitűnő
kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:**Fischer Lipót***chemigrafikai műintézete***Budapest,**

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legna-
gyobb pontossággal és figyelemmel
teljesíttetnek.

(4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősége utján Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)**4% Záloglevélkölcsönöket**nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százaléknál,nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesz-
téssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és
magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4 1/2%-os
záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesz-
téssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő
házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részlet-
fizetés mellett.A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok érté-
kére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve
az Erdélyi Gazdasági Egylet
bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os
záloglevelek, 3%-os nyereséyműkötvények.**Marcinkiewicz Ignác***férfi ruha-szabó*

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett➔ **FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.** ➔*Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.**Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.*

(150.)